

Zeehondenresten uit de Westerschelde en van de Kaloot

Bram Goetheer*

Het onderstaande artikel is een bewerkte versie van een publicatie die eerder in Voluta, het ledenorgaan van de Werkgroep Geologie van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen verscheen.

Op de Kaloot worden af en toe zwarte, zwaar gefossiliseerde botjes gevonden, die we door hun onbeduidende voorkomen bijna in de categorie 'kalootknollen' zouden plaatsen. Het verhaal bij deze voorwerpen is niet minder interessant, wie zou vermoeden dat het om resten van zeehonden gaat?

Tussen de vele botresten op de Kaloot zijn af en toe zeer oude stukken te vinden van twee tot acht centimeter groot. Het zijn deels post-craniale fossielen van de kleine zeehondensoort *Phoca vitulinoides*. Er zijn ook stukken bij van een grotere soort, welke mij niet bekend is.

Phoca vitulinoides leefde in het Mioceen, het dier was nog kleiner dan de recente ringelrob (*Pusa hispida*). De afzettingen uit het Mioceen worden in de Westerschelde spaarzaam geërodeerd, maar ze kunnen deze fossielen leveren. In de bodem van de Westerschelde bij Ellewoutsdijk daggzomen de miocene afzettingen van de Formatie van Breda. Aldaar zijn intervallen aanwezig die correleren met de Zanden van Deurne uit het Antwerpse.

Een andere mogelijke herkomst van de fossielen is de basisgrindlaag onder in het Pliocceen. In deze laag zijn zware voorwerpen uit het overigens weggespoelde Mioceen achtergebleven, zoals fosforietknollen en botten van zeezoogdieren.

1

1 *Phoca vitulinoides*, heiligbeen.

2 *Phoca vitulinoides*, dijbeen, dijbeenkop (fragment).

3 *Phoca vitulinoides*, bekken, gewrichtskom voor dijbeenkop.

4 *Phoca* sp., hoektanden.

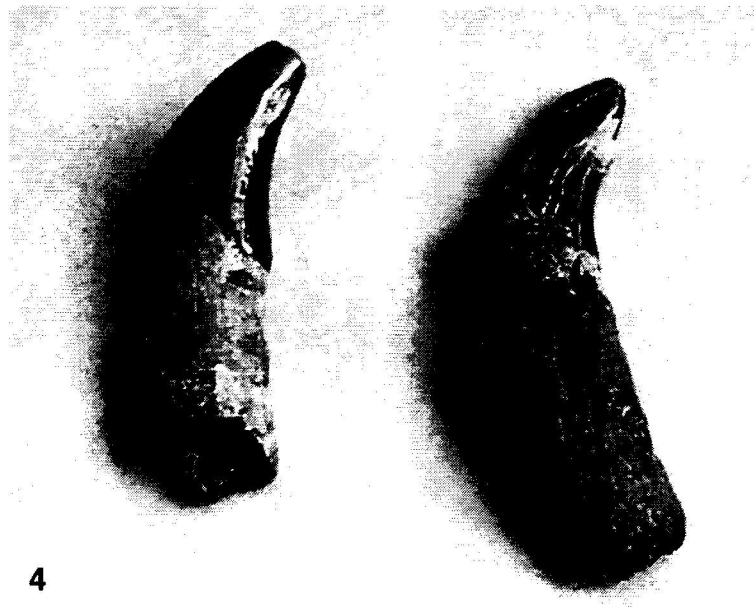
Alle foto's: A.P. Goetheer.

2

3

4

De meeste fossielen van *Phoca vitulinoides* in mijn collectie komen van de Kaloot, maar er zit ook zuigermateriaal uit de Westerschelde bij, verzameld in Yerseke. Voor de geïnteresseerde lezer bied ik hier een opsomming van de reeds verzamelde objecten:

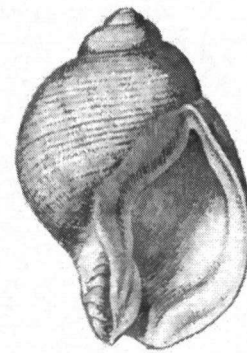
- Een mooi sacrum (heiligbeen) en fragmenten daarvan zijn gevonden in Yerseke. Op de Kaloot heb ik vier fragmenten van het heiligbeen verzameld. Deze met elkaar vergroeide wervels zijn vier à vijf centimeter breed en een à twee centimeter lang. Een bijna compleet exemplaar uit de Westerschelde is vijf centimeter lang. Vergroeide staartwervels zijn vijf centimeter lang en een à twee centimeter dik.
- Elf delen van het bekken, de acetabulum, welke links en rechts aan het heiligbeen gehecht zit en waarin de dijbeenkop beweegt.
- Twee wervels (?lendewervels) die nog niet gedetermineerd zijn. De exemplaren zijn iets beschadigd en twee centimeter hoog.
- In de categorie 'kalootknollen' vallen de stukken van: opperarmbeentjes (die in de kop van het schouderblad bewegen), schouderbladkoppen, opperarmbeenderen en dijbeenderen. De vondsten betreffen vier bovenste delen van opperarmbeentjes, twee schouderbladkoppen, een onderste en bovenste deel van een opperarmbeen, en twee stukken van dijbeenderen met intacte koppen. Sommige stukken zijn afgerold, maar wel herkenbaar.

Van de grotere zeehond *Phoca* sp. bezit ik:

- Een sacrum, en wel een voorste deel van ruim zeven centimeter breed en ruim drie centimeter lang.
- Opperarmbeen: een onderste deel van zes centimeter lang en een van vijf centimeter lang.
- Een stuk onderkaak met alveole van zes centimeter lang.
- Twee hoektanden.

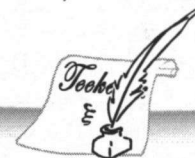
Al deze objecten zijn zeer zwaar gefossiliseerd. Van de spongiosa op de breukvlakken is niets meer te zien. De vlakken zijn glad, met een vuursteen-achtige glans. De opperarmbeentjes, schouderkommen en enkele bekkenkomfragmenten kan men makkelijk voor zwarte steentjes aanzien; ze zijn zwart of donkerbruin van kleur. Al met al levert het naspeuren van de ogenschijnlijk zwarte steentjes leuke zeehondenresten op!

*Bram Goetheer, Mooymanstraat 8, 4441 BC Ovezande, email pgoetheer@zeelandnet.nl

Buccinum Dalei var. *nanum*
 Uit: *A Monograph of the Class Mollusca - Vol 1 Univalves*

Charles V. Wood 1848

Nassa reticosa var. *elongata*
 Uit: *A Monograph of the Class Mollusca - Vol 1 Univalves*

Charles V. Wood 1848

